

04 KLARVIDULO

"Sciu, sinjoro prokuroro," predikis sinjoro Janowitz, "min neni facile trompas, vane ja mi ne estas judo, ĉu? Sed kion faras tiu ulo, tio estas simple super mia intelekto. Tio ne estas nur ia grafologio, ĝi estas mi ne scias kio. Jen imagu: Vi donas al li ies manuskripton en nefermita koverto; la skribon li eĉ ne rigardas, nur enigas fingrojn en la koverton kaj per ili palpas la skribon; dume li tiel kurbigas la buŝon, kvazaŭ io dolorus lin. Kaj post momento li komencas rakonti pri karaktero de la skribinto, sed tiel - nu, vi mirokulus. Harprecize li trafas tiun homon. Mi donis al li en koverto iun leteron de maljuna Weinberger; ĉion li ekkonis, ankaŭ tion, ke li havas diabeton kaj estas bankrotonta. Kion vi diras pri tio?"

"Nenion," diris lakone sinjoro prokuroro. "Eble li konas la maljunan Weinberger."

"Sed la skribon li eĉ ne vidis," ekscitiĝis sinjoro Janowitz. "Li diras, ke ĉiu skribo havas sian fluidumon, kaj ĝi laŭdire estas tute precize palpebla. Li diras, ĝi estas nura fizika fenomeno, kia ekzemple radio. Sinjoro prokuroro, ĝi estas neni trompo; li, tiu princo Karadagh neniom postulas por tio, ĝi estas ege maljuna familio el Bako, diris al mi iu ruso. Sed kion rakonti al vi, venu tion rigardi, hodiaŭ vespere li estos ĉe ni. Vi devas ja veni."

"Aŭskultu, sinjoro Janowitz," diris sinjoro prokuroro, "ĉio ĉi estas bela, sed al fremduloj mi kredas nur je kvindek procentoj, ĉefe se mi ne scias, per kio ili vivtenas sin; al rusoj mi kredas eĉ malpli kaj malplej al tiaj fakiroj; sed se krome laŭdire li estas ankoraŭ princo, tiam mi kredas al li absolute neniom. Kie, vi diras, ke li tion ellernis? Ha, en Persio. Lasu min en trankvilo, sinjoro Janowitz; la tuta Oriento estas mistifiko."

"Sed, sinjoro prokuroro," defendis sin sinjoro Janowitz, "tiu junulo ja eksplikas tion tute science; neniuj magiaĵoj, neniuj misteraj fortoj, sed, mi diras al vi, ekzakte scienca metodo."

04 JASNOVIDEC

"Víte, pane státní," kázał pan Janowitz, "mne tak lehkø někdo nenapálí, nejsem pŕece nadarmo ŝid, no ne? Ale co dělá ten chlap, to je prostě nad můj rozum. To není jen tak grafologie, to je já nevím co. Tak si to vezte: Dáte mu něčí rukopis v nezalepené obálce; on se na to písmo ani nepodívá, jen strčí prsty do kuvéru a šátrá jimi po tom písmu; pŕitom takhle kříví hubu, jako by ho něco bolelo. A za chvíli vám začne povídat povahu toho pisatele, ale tak vám – no, to byste mrkal. Navlas vám toho člověka trefí. Já mu dal do té obálky jeden dopis od starého Weinbergera; všecko poznal, i to, že má cukrovku a že má udělat bankrot. Co tomu říkáte?"

"Nic," děl suše pan státní zástupce. "Možná, že starého Weinbergera zná."

"Ale vždyť on to písmo ani neviděl," rozčiloval se pan Janowitz. "On říká, že každé písmo má své fluidum, a to prý se dá docela pŕesně namáknout. On říká, že to je čistě fyzický úkaz, tak jako rádio. Pane státní, to není žádný švindl; on ten princ Karadagh za to nic nebere, to prý je moc stará rodina z Baku, říkal mně jeden Rus. Ale co vám budu povídat, pŕijďte se na to podívat, on bude dnes večer u nás. To musíte pŕijít."

"Poslouchejte, pane Janowitz," řekl pan státní zástupce, "to je všecko pěkné, ale cizincům já věřím jenom na padesát procent, zvlášt' když nevím, čím se živí; Rusům věřím ještě míň a těmhle fakírům nejmní; ale když to má být ještě k tomu princ, pak už mu nevěřím zhola nic. Kde, říkáte, že se tomu naučil? Aha, v Persii. Dejte mně pokoj, pane Janowitz; celý Orient je humbuk."

"Ale pane státní," bránil se pan Janowitz, "on to ten mladík vykládá docela vědecky; žádná kouzla, žádné tajemné síly, ale říkám vám, pŕesně vědecká metoda."

"Des pli granda mistifiko," diris sinjoro prokuroro mentore. "Sinjoro Janowitz, mi miras pri vi; dum la tuta vivo vi ne havis bezonon de ekzakte sciencaj metodoj, kaj nun vi skermas per ili. Rigardu, se ĝi havus kernon, ĝi devus esti jam delonge konata ĉu?"

"Nu," opiniis sinjoro Janowitz iom dubigita, "sed se mi propraokule vidis, kiel li divenis la tutan maljunan Weinberger! Tio ja estis genia. Sciu, sinjoro prokuroro, venu rigardi; se ĝi estas trompo, do tion vi ekkonos, je tio vi estas specialisto; sinjoro prokuroro, vin ja neniuj povas mistifiki."

"Apenaŭ, mi opinias," diris sinjoro prokuroro modeste. "Mi venos do, sinjoro Janowitz, sed nur por rigardi la fingrojn de tiu via fenomeno. Kia honto, ke ĉe ni estas homoj tiel trokredemaj. Sed vi ne darfis diri al li, kiu mi estas; atendu, mi igos lin legi iun manuskripton en koverto, ĝi estos io ekstra. Vetu, sinjoro, ke mi pruvos al li la mistifikon."

Vi devas scii, ke sinjoro prokuroro (aŭ, pli precize dirite, sinjoro ĉefprokuroro d-ro Klapka) estis prezentonta en tuj venonta asizo akuzon en proceso Hugo Müller, krimo de insida murdo.

Sinjoro Hugo Müller, estante fabrik-posedanto kaj milionulo, estis akuzita, ke asekuris je granda sumo sian pli junan fraton Oto kaj poste lin dronigis en fiŝlago de Doksy; krome li estis suspektata, ke antaŭ jaroj li forigis sian amatinon, sed tio memkomprene ne estis pruvebla. Mallonge, ĝi estis unu el la grandaj procesoj, kiun sinjoro prokuroro strebis fari grava; kaj li laboris super aktoj kun plena diligento kaj intenseco, kiuj faris lin la plej terura publika akuzanto. La afero ne estis klara; sinjoro prokuroro donus ion ajn por unu senpera pruvo, sed kiel la aferoj stasis, li devis pli multe fidi sian lertparolan buŝon, por ricevi de la asizo pendmaŝon por sinjoro Müller; ĉar sciu, ke por la publika akuzanto ĝi estas afero de honoro.

Sinjoro Janowitz estis tiuvespere iomete ekscitita. "Jen princo Karadagh," li prezentis obtuze, "sinjoro doktoro Klapka; do ni povas komenci, ĉu?"

"To je tím větší humbuk," děl pan státní káravě. "„Pane Janowitz, já se vám divím; po celý život jste se obešel bez přesně vědeckých metod, a tady se jimi budete ohánět. Koukněte se, kdyby na tom něco bylo, musilo by to být dávno známo, že?"

"Inu," mýnil pan Janowitz trochu zviklán, "ale když já jsem na vlastní oči viděl, jak uhodnul celého starého Weinbergera! To vám bylo geniální. Víte co, pane státní, přijďte se podívat; je-li to švindl, tak vy to poznáte, na to vy jste specialista, panečku; pane státní, vás přece nikdo nemůže oblafnout."

"Myslím, stěží," řekl pan státní skromně. "Tak já přijdu, pane Janowitz, ale jen abych se tomu vašemu fenoménu podíval na prsty. To je hanba, že jsou u nás lidé tak lehkověrní. Ale nesmíte mu říci, kdo jsem; počkejte, já mu dám číst jeden rukopis v obálce, to bude něco extra. Vsaďte se, pane, že mu dokážu humbuk."

Musíte vědět, že pan státní (nebo přesněji řečeno, pan vrchní státní zástupce dr. Klapka) měl v nejbližším porotním sedění zastávat žalobu v procesu Hugo Müller, zločin úkladné vraždy.

Pan Hugo Müller, takto továrník a milionář, byl žalován, že pojistil na velké peníze svého mladšího bratra Otu a pak ho utopil v doksanském rybníku; mimoto byl v podezření, že před lety odklidil svou milenkou, ale to se ovšem nedalo dokázat. Zkrátka byl to jeden z velikých procesů, na kterém si pan státní chtěl dát záležet; i pracoval na spisech s celou tou pílí a pronikavostí, která z něho učinila nejstrašlivějšího veřejného žalobce. Věc nebyla jasná; pan státní by byl dal nevimco za jediný přímý důkaz, ale jak věci stály, musil se spoléhat více na svou vyřídilku, aby dostal od poroty provaz pro pana Müllera; neboť vězte, že to je pro veřejného žalobce věc cti.

Pan Janowitz byl toho večera drobátko rozčilen. "To je princ Karadagh," představoval tlumeně, "pan doktor Klapka; tak můžeme začít, že jo."

Sinjoro prokuroro ekrigardis explore tiun ekzotan beston; li estis juna kaj svelta homo kun okulvitroj, kun vizaĝo de tibeta monaĥo kaj delikataj ŝtelistaj manoj. Rangstrebulo, decidis sinjoro prokuroro kurte.

"Sinjoro Karadagh," babletis sinjoro Janowitz, "jen ĉe la tableto. Mineralakvo jam estas tie. Mi petas, eklumigu la tablolampeton; lustron ni estingos, por ke ĝi ne ĝenu vin. Do. Mi petas, sinjoroj, ke estu silento. Sinjoro - hm jen sinjoro Klapka alportis iun manuskripton; se sinjoro Karadagh volus esti tiel afabla -" Sinjoro prokuroro iom ektusis kaj sidiĝis tiel, por vidi kiel eble plej bone la klavirdulon. "Jen la manuskripto," li diris kaj eligis el la interna poŝo nefermitan koverton. "Mi petas." "Dankon," diris la klavirdulo senenergie, prenis la koverton kaj kun fermitaj okuloj ĝin turnis inter fingroj. Subite li ektremis kaj kapneis. "Stranga," li murmuris kaj glutis iom da akvo.

Poste li enŝovis siajn maldikajn fingrojn en la koverton kaj konsterniĝis; ŝajnis, ke la flaveta vizaĝo eĉ paliĝis. En la ĉambro estis tia silento, ke estis aŭdebla stertoro de sinjoro Janowitz; sinjoro Janowitz ja havis kropon.

Mallarĝaj lipoj de princo Karadagh tremis kaj kurbiĝis, kvazaŭ li premus en fingroj inkandeskan feron; kaj sur lia frunto aperis ŝvito. "Mi ne povas tion elteni," li eksiblis dampe, eltiris fingrojn el la koverto, viŝis ilin per poŝtuko kaj ŝovis ilin dum tempeto sur tablo-drapo kvazaŭ kiam oni akriĝas tranĉilon; poste denove li ekscitite trinketis akvon kaj singarde prenis la koverton per fingroj.

"Homo, kiu ĝin skribis," li komencis seke, "homo kiu ĝin skribis... Ĉi tie estis granda forto, sed tia - (evidente li serĉis vorton) forto, kiu embuskas. Tiu embuskado estas terura," li ekkriis kaj faligis la koverton sur la tablon. "Tiun homon mi ne volus havi mia malamiko!" "Kial?" ne detenis sin sinjoro prokuroro. "Ĉu li iel kulpiĝis?"

"Ne demandu min," diris la klavirdulo. "Ĉiu demando instrukcias.

Pan státní se podíval zkoumavě na to exotické zvíře; byl to mladý a štíhlý člověk s brejlemi, s tváří tibetského mnicha a jemnými zlodějskýma rukama. Hochštapler, rozhodl pan státní krátce.

"Pane Karadagh," brebentil pan Janowitz, "tady u toho stolečku. Minerálka tam už je. Prosím, rozsvěťte si tu stojací lampičku; lustr zhasíme, aby vás nerušil. Tak. Prosím, pánové, aby bylo ticho. Pan - eh, tuhle pan Klapka přinesl nějaký rukopis; kdyby chtěl být pan Karadagh tak laskav -" Pan státní krátce odkašlal a posadil se tak, aby na jasnovidce co nejlíp viděl. "Tady je ten rukopis," řekl a vytáhl z náprsní kapsy nezalepenou obálku. "Prosím." "Děkuji," řekl jasnovidec mdle, chopil se obálky a se zavřenými očima ji obracel v prstech. Náhle se zachvěl a zavrtěl hlavou. "Zvláštní," zamumlal a polkl doušek vody.

Pak vsunul své tenké prsty do obálky a ustrnul; zdálo se, že ten nažloutlý obličej ještě zbledl. V pokoji bylo takové ticho, že bylo slyšet chrčení pana Janowitze; pan Janowitz měl totiž vole.

Tenké rty prince Karadagha se třásly a křivily, jako by tiskl v prstech rozžhavené železo; a na čele mu vyrazil pot. "Nemohu to vydržet," sykl sevřeně, vytáhl prsty z obálky, oťfel si je kapesníkem a jezdil jimi chvíli po sukně stolku, jako když se brousí nůž; načež opět vzrušeně usrkl vody a vzal opatrně obálku do prstů.

"Člověk, který to psal," začal suše, "člověk, který to psal... Je tu veliká síla, ale taková - (tu zřejmě hledal slovo) síla, která číhá. To číhání je strašné," vykřikl a pustil obálku na stůl. "Toho člověka bych nechtěl mít svým nepřítelem!" "Proč?" nezdržel se pan státní. "Dopustil se něčeho?"

"Nepetejte se mne," řekl jasnovidec. "Každá otázka dává pokyn.

Mi nur scias, ke li povus ĉiel kulpiĝi per grandaj kaj teruraj agoj. Estas ĉi tie miriga volo... havi sukceson, monon... Tiu homo ne haltus antaŭ vivo de proksimulo. Ne, li ne estas ordinara krimulo; ankaŭ tigro ne estas krimulo; tigro estas ega mastro. Tiu homo kapablas neniun fiaĵon, sed li opinias regi super la vivo de homoj. Kiam li ĉasas, li vidas en homoj nur ĉasaĵon. Tiam li ilin mortigos."

"Ekster bono kaj malbono," ekmurmuris sinjoro prokuroro kun evidenta konsento. "Nuraj vortoj," diris princo Karadagh. "Neniu estas ekster bono kaj malbono. Tiu homo havas siajn precizajn moralajn konceptojn; al neniu li ion ŝuldas, ne ŝtelas, ne mensogas; se li mortigas, estas, kvazaŭ li ŝakmatus sur ŝaktabulo. Ĝi estas lia ludo, sed li ludas ĝin korekte." La klarvidulo intense sulkigis la frunton. "Mi ne scias, kio ĝi estas. Mi vidas grandan fiŝlagon kaj sur ĝi motorboaton."

"Kaj kio plue?" ekvortigis la prokuroro, apenaŭ spirante. "Nenio plu videblas; ĝi estas tute nebula. Ĝi estas tiel strange nebula kompare al la kruela kaj brutala volo akiri sian predon. Sed en ĝi estas neniu pasio, nur racio. Absoluta racia rezonado en ĉiu detalo. Same, kiam oni solvas iun taskon aŭ teknikan problemon. Ne, tiu homo neniam ion riproĉas al si. Li estas tiom aplomba, tiom sekura antaŭ si mem; li ne devas timi sian konsciencon. Li impresas min kiel homo, kiu rigardas ĉion parvenue; li estas ekstreme aroganta kaj memama; li ĝojas, ke la homoj lin timas." La klarvidulo trinketis akvon. "Sed ankaŭ li estas komedianto. Kerne profitulo ludanta ian pozon. Ŝate li konsternus la mondon per siaj agoj - Sufiĉe. Mi estas laca. Mi ne ŝatas lin."

"Aŭdu, Janowitz," rakontis sinjoro prokuroro ekscitite, "ĝi estas vere miriga, tiu via klarvidulo. Tio, kion li diris, estas perfekta portreto. Forta kaj brutala homo vidanta en homoj nur predon; perfekta ludanto de sia ludo; cerbo, kie nete racie preparas sian agon kaj neniam ion al si riproĉas; ĝentlemano kaj ĉe tio komedianto. Sinjoro Janowitz, tiu Karadagh trafis lin centprocente!"

Já jenom vím, že by se mohl dopustit čehokoliv, velkých i strašných činů. Je tady úžasná vůle... po úspěchu... po penězích... Ten člověk by se nezastavil nad životem bližního. Ne, to není obyčejný zločinec; tygr také není zločinec; tygr je velký pán. Ten člověk by nebyl schopen žádné špinavosti, ale myslí si, že vládne nad životem lidí. Když je na svém lovu, vidí v lidech jenom kořist. Pak je zabije."

"Mimo dobro a zlo," zabručel pan státní s patrným souhlasem. "To jsou jen slova," řekl princ Karadagh. "Nikdo není mimo dobro a zlo. Ten člověk má své přesné mravní pojmy; není nikomu nic dlužen, nekrade, nelže; zabije-li, je to, jako by dal na šachovnici šach mat. Je to jeho hra, ale hraje ji správně." Jasnovidce svraštil usilovně čelo. "Nevím, co to je. Vidím velký rybník a na něm motorový člun."

"A co dál?" vyhrkl státní návladní, stěží dýchaje. "Dál nic není vidět; je to docela mlhavé. Je to tak divně mlhavé proti té ukrutné a bezohledné vůli dostat svou kořist. Ale není v tom žádná vášeň, jenom rozum. Naprostá rozumová úvaha v každé podrobnosti. Jako když se řeší nějaká úloha nebo technický problém. Ne, ten člověk si nikdy nic nevyčítá. Je tak sebejistý, tak bezpečný sám před sebou; nemusí se bát svého svědomí. Mám dojem člověka, který se na všechno dívá svrchu; je krajně nadutý a samolibý; těší ho, že se ho lidé bojí." Jasnovidce usrkl vody. "Ale i on je komediant. V jádře prospěchář, který si dává jistou pózu. Rád by ohromil svět svými činy – Dost. Jsem unaven. Nemám ho rád."

"Poslyšte, Janowitz," vykládal pan státní vzrušeně, "to je opravdu úžasně, ten váš jasnovidce. To, co řekl, je dokonalý portrét. Silný a bezohledný člověk, který vidí v lidech jenom kořist; dokonalý hráč své hry; mozek, který čistě rozumově připraví svůj čin a nikdy si nic nevyčítá; džentlmen a přitom komediant. Pane Janowitz, ten Karadagh ho vystihl na sto procent!"

"Do, vidu," diris sinjoro Janowitz flatite. "Ĉu mi ne diris tion al vi? Ĝi estis letero de Schliefen el Liberec, ĉu?"

"Ne, ne," ekvokis sinjoro prokuroro. "Sinjoro Janowitz, ĝi estis letero de iu murdinto."

"Jen, jen," ekmiris sinjoro Janowitz, "kaj mi opiniis, ke li estas teksindustriisto Schliefen; sciu, ege granda kanajlo estas tiu Schliefen."

"Ne. Ĝi estis letero de Hugo Müller, de tiu fratmurdinto. Ĉu vi rimarkis, ke tiu klarvidulo parolis pri boato sur lago? De sur tiu boato ĵetis Müller sian fraton en la akvon."

"Aj, aj," miregis sinjoro Janowitz. "Do, vidu! Sed kia mirakla talento li estas, sinjoro prokuroro!"

"Nekontesteble," deklaris sinjoro prokuroro. "Kiel nur li trafis karakteron de tiu Müller kaj motivojn de lia ago, ĝi estas simple, sinjoro Janowitz, ĝi estas fenomenaj. Eĉ mi mem ne trafus tiun Müller tiel perfekte. Kaj tiu klarvidulo ekkonas tion palpe, el kelkaj linioj de Müller-skribo - sinjoro Janowitz, io en ĝi estas; devas esti en la homa skribo iu speciala fluidumo aŭ io."

"Kion mi diris al vi?" triumfis sinjoro Janowitz. "Se vi estus tiel afabla, sinjoro prokuroro, ankoraŭ mi vidis skribon de neniu murdinto."

"Kun ĝojo," diris sinjoro prokuroro kaj elpoŝigis la koverton. "Cetere ĝi estas interesa letero," li aldonis, eligante la paperon el la koverto kaj subite ŝanĝis koloron en la vizaĝo. "Nome... sinjoro Janowitz," li elbuŝigis iel necerte, "tiu letero apartenas al juĝ-aktoj; tio estas... mi ne darfis montri ĝin al vi. Mi petas pardonon."

Post tempeto kuris sinjoro prokuroro hejmen, eĉ ne perceptante, ke pluvas. Mi azeno, li diris al si amare, mi idioto, kiel nur tio povis okazi al mi? Mi idioto! Ke mi en la hasto ekprenis en aktoj anstataŭ leteroj de Müller mian propran manuskripton, miajn notojn al la akuzo kaj enkovertigis! Mi stultulo! Ĝi estis do mia skribo! Mi dankas bele! Atendu, ci ĉarlatano, cin mi gvatsekvos!

"Tak vidite," pravil pan Janowitz polichocené. "Neříkal jsem vám to? To byl dopis od libereckého Schliefena, že jo?"

"Ale kde," zvolal pan státní. "Pane Janowitz, to byl dopis od jednoho vraha."

"Ale, ale," podivil se pan Janowitz, "a já myslil, že to je textilní Schliefen; víte, to je moc velký gauner, ten Schliefen."

"Ne. To byl dopis od Hugo Müllera, toho bratrovraha. Všiml jste si, jak ten jasnovidec mluvil o člunu na rybníku? Z toho člunu hodil Müller svého bratra do vody."

"Ale, ale," žasl pan Janowitz. "Tak vidíte! Ale to je báječný talent, pane státní!"

"Nesporně," prohlásil pan státní. "Jak jenom vystihl povahu toho Müllera a motivy jeho činu, to je prostě, pane Janowitz, to je fenomenální. Ani já bych toho Müllera tak dokonale netrefil. A ten jasnovidec to pozná hmatem, z několika řádků Müllerova písma – pane Janowitz, něco na tom je; musí být v lidském písmu nějaké zvláštní fluidum nebo co."

"Co jsem vám říkal?" triumfoval pan Janowitz. "Kdybyste byl tak laskav, pane státní, já jsem ještě neviděl písmo od žádného vraha."

"S radostí," řekl pan návladní a vytáhl z kapsy tu obálku. "Je to ostatně zajímavý dopis," dodával, vydávaje papír z obálky, a najednou změnil v obličeji barvu. "Totiž... pane Janowitz," vypravil ze sebe jaksi nejistě, "ten dopis patří k soudním spisům; to jest... já vám jej nesmím ukázat. Prosím za prominutí."

Za chvíli běžel pan státní domů, nevnímaje ani, že prší. Já osel, říkal si hořce, já blbec, jak se mně tohle mohlo stát? Já idiot! Že já jsem v tom spěchu popadl v aktech místo Müllerova dopisu svůj vlastní rukopis, své poznámky k žalobě, a strčil to do té obálky! Já pitomec! Tak tedy to bylo mé písmo! Děkuju pěkně! Počkej, ty švindlěři, na tebe si počhám!

Sed cetere, trankviligadis sin sinjoro prokuroro, plejparte ja ne estis tiel malbona, kion li diris. Granda forto, miriga volo, mi petas; mi kapablas neniun fiaĵon, mi havas miajn ekzaktajn moral-konceptojn - Ĝi estas verdire tute flata. Ke neniām ion mi riproĉas al mi? Danke Dion nenio riproĉinda: mi faras nur mian devon. Kaj la racia rezonado, ankaŭ tio estas vero. Sed komedianto - li eraris. Tamen ĝi estas nur blufi.

Subite li haltis. Memkomprene, li diris al si, ja tio, kion la klarvidulo diris, taŭgas por ĉiu alia! Tio estas nuraj ĝeneralajoj. Ĉiu homo estas iom komedianto kaj profitulo. Jen tuta truko: paroli tiel, ke ĉiu ekkonu sin en tio.

Tiel ĝi estas, decidis sinjoro prokuroro kaj malferminte pluvombrelon, iris hejmen per regula energia paŝo.

"Jesuo Kristo," veis tribunala prezidanto, senvestigante talaron, "estas jam la sepa; kiel denove ĝi treniĝis! Kiam la sinjoro prokuroro parolis du horojn - sed, sinjoro kolego, li gajnis tion: per tiaj malfortaj indikaĵoj atingi pendmaŝon, tion oni nomas sukceso! Nu, ĉe asiza tribunalo oni neniām scias. Sed lerte li parolis," diris la prezidanto, lavante al si la manojn. "Ĉefe, kiam li prezentis la karakterizaĵon de tiu Müller, tio estis tuta portreto; sciu, la monstra, kruela karaktero de la murdinto - oni preskaŭ ŝokiĝis. Ĉu vi memoras, sinjoro kolego, kiel li diris: Li ne estas ordinara krimulo; li kapablas neniun fiaĵon, ne mensogas, ne ŝtelas; sed murdante homon, li faras tion tiel trankvile, kvazaŭ donante ŝakmaton sur ŝaktabulo. Li ne murdas pro pasio, sed pro flegma racia rezonado, kvazaŭ li solvas taskon aŭ teknikan problemon. Ege bone dirite, sinjoro kolego. Kaj plue: Kiam li ĉasas li vidas en proksimuloj nur ĉasaĵon. Sciu, kun la tigro, eble ĝi estis iom teatra, sed al la asizanoj ĝi tre plaĉis."

"Aŭ tio," diris sinjoro asesoro, kiel li diris: Ĉi tiu murdinto certe nenion riproĉas al si; li estas tiom aplomba, tiom sekura antaŭ si mem - li ne bezonas timi sian konsciencon."

Ale ostatne, ukolidnoval se pan státní zástupce, vždyť to většinou nebylo tak zlé, co říkal. Veliká síla; úžasná vůle, prosím; nejsem schopen žádné špinavosti; mám své přesné mravní pojmy – To je vlastně docela lichotivé. Že si nikdy nic nevyčítám? Chválabohu, nemám co: plním jenom svou povinnost. A s tou rozumovou úvahou, to je také pravda. Ale s tím komediantem si to spletl. Je to přece jen humbuk.

Najednou se zastavil. To se rozumí, řekl si, vždyť to, co ten jasnovidce říkal, se může hodit na každého druhého! To jsou jen takové obecnosti. Každý člověk je tak trochu komediant a prospěchář. To je ten celý trik: mluvit tak, že by se v tom každý mohl poznat.

Tak je to, rozhodl pan státní, a rozevřev deštník, ubíral se domů svým pravidelným energickým krokem.

"Ježíšikriste!" bědoval předseda soudu, svlékaje si talár, "už je sedm hodin; to se to zase protáhlo! Když on pan státní mluvil dvě hodiny – ale pane kolego, vyhrál to; na takové slabé indicie dostat provaz, tomu se říká úspěch. Inu, u poroty se nikdy neví. Ale šikovně mluvil," děl předseda, umýváje si ruce. "Hlavně jak podával charakteristiku toho Müllera, to byl hotový portrét; víte, ten monstrózní, nelidský charakter toho vraha – člověk se zrovna oťrásal. Pamatujete se, pane kolego, jak říkal: Není to obyčejný zločinec; není schopen špinavosti, nelže ani nekrade; ale zavraždí-li člověka, udělá to tak klidně, jako by dával na šachovnici mat. Nevraždí z vášně, ale z chladné rozumové úvahy, jako by řešil úlohu nebo technický problém. Moc dobře řečeno, pane kolego. A dál: Když je na svém lovu, vidí v bližním jenom kořist. Víte, s tím tygrem, to snad bylo trochu teatrální, ale porotcům se to líbilo."

"Nebo to," pravil pan votant, "jak říkal: Tenhle vrah si jistě nic nevyčítá; je tak sebejistý, tak bezpečný sám před sebou, – nemusí se bát svého svědomí."

"Aŭ denove la psikologia apercepto," daŭrigis la prezidanto de la tribunalo viŝante siajn manojn per mantuko, "ke li estas komedianto kaj pozanto, kiu volus konsterni la mondon per siaj agoj -"

"Nu jes, Klapka," diris sinjoro asesoro apreze. "Li estas danĝera rivalo."

"Hugo Müller kulpa per dek du voĉoj," miris sinjoro prezidanto, "kiu estus dirinta tion! Do tamen nur Klapka implikis lin en tion. Por li ĝi estas kiel ŝakludo aŭ ĉaso. En ĉiun proceson li tiel enmordiĝas - Sinjoro kolego, mi ne volus havi lin mia malamiko."

"Lin ĝojigas," diris la sinjoro asesoro, "kiam la homoj lin timas."

"Iom memplaĉa, tia li estas," diris enpense la respektinda prezidanto.

"Sed li havas mirigan volon... ĉefe al sukceso. Granda forto, sinjoro kolego, sed -" Sinjoro prezidanto ne ekhavis konvenan vorton. "Nu, ni iru vespermanĝi."

Nebo zas ten psychologický postřeh," pokračoval předseda soudu utíraje si ručníkem ruce, "že je to komediant a pozér, který by chtěl ohromit svět svými činy -"

"Copak Klapka," řekl pan votant uznale. "To je nebezpečný odpůrce."

"Hugo Müller vinen dvanácti hlasy," podivoval se předseda, "kdo by to byl řekl! Tak ho Klapka přece jen do toho dostal. Pro něj je to jako hra v šachy nebo lov. On se tak do každého procesu zažere - Pane kolego, já bych ho nechtěl mít svým nepřítelem."

"Jemu," děl pan votant, "to dělá radost, když se ho lidé bojí."

"Trochu samolibý, to on je," řekl zamyšleně ctihodný předseda.

"Ale má úžasnou vůli ... hlavně k úspěchu. Veliká síla, pane kolego, ale -" Pana předsedu nenapadlo vhodné slovo. "Nu, pojďme se navečeřet."